



A 1619/välfärd

Tekijä(t):

Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva- Johanna Eloranta (sd), Karen J. Klint (S) ja Sonja Mandt (A)

Käsittelijä:

Hyvinvointivaliokunta

Dnro 14-00113-5

Jäsenehdotus pohjoismaisen yhteistyön lisäämisestä maiden au pair -järjestelmien osalta

Ehdotuksena on käynnistää tutkimus, jossa selvitetään mahdollisuuksia lisätä au pareihin liittyvää yhteistyötä ja siihen liittyen luoda yhteispohjoismaisia sääntöjä au pair -järjestelmien hyväksikäytön estämiseksi.

Ranskankielinen ilmaisu *au pair* tarkoittaa "samassa asemassa", eli au pair ja isäntäperhe kohtaavat toisensa "tasavertaisina" tai "samalla tasolla". Au pair -järjestelmien nykyisen kehityksen myötä koko ajatus kulttuurivaihdosta ja kahden vieraan kulttuurin "tasavertaisesta" kohtaamisesta on lähestulkoon hävinnyt.

Au pair -ohjelmien alkuperäisenä ideana oli juuri kulttuurivaihto. Nuoret saivat mahdollisuuden lähteä töihin maailmalle tavallisesti vastaamaan lastenhoidosta ja kotitöistä vieraan perheen luona. Au pair saa työstään täysihoidon ja taskurahaa. Alkuperäisenä tavoitteena oli kuitenkin, että au pair tutustuisi vieraaseen kulttuuriin, ja kahden kulttuurin kohtaamisesta olisi iloa sekä au parille että isäntäperheelle.

Tilanne on nykyään aivan toinen monille au pareille. Joidenkin kohdalla se on lähinnä edullisen työvoiman hyödyntämistä, mikä johtaa tietyissä tapauksissa sosiaaliseen polkumyyntiin ja pahimmissa tapauksissa seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Alun perin nuoret pääsivät näin kulttuurivaihtoon, mutta nykyäänmyös aikuiset naiset, joilla on usein omia lapsia, matkustavat kotimaastaan perheensä luota etsimään töitä.

Pohjoismaihin on kymmenen viime vuoden aikana tullut huomattavasti enemmän au pareja työskentelemään lapsiperheissä. Monissa tapauksissa palkka on suhteellisen pieni ja työolot eivät ole kyseisen maan työehtosopimuksen mukaiset. Au parit kokevat, että heidän työpäivänsä on monta tuntia pidempi kuin mitä työsopimuksessa on sovittu ja että isäntäperheet eivät kunnioita heidän oikeuksiaan. Ongelma tunnetaan myös Pohjoismaissa.

Norjan kansanavun alaisessa Au Pair Centerissä Oslossa on havaittu, että apua tarvitsevien au parien määrä on kasvanut. Au Pair Center perustettiin tarkoituksena auttaa ja neuvoa au pareja, joiden voi usein olla vaikea saada apua muualta, jos heidän työolonsa eivät vastaa työsopimusta tai jos he joutuvat seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Oslon Au Pair Centerissä on myös havaittu, että au parit eivät uskalla kääntyä poliisin tai viranomaisten puoleen, koska tällaista yhteydenottoa pidetään tabuna ja se voi johtaa syrjintään paikallisessa au pair -yhteisössä. Lisäksi monet au parit pelkäävät pidätystä ja maastakarkotusta, mikäli he ottavat yhteyttä viranomaisiin. Au Pair Centeristä vahvistetaan, että au parin oikeuksia koskevia sääntöjä tulee selvittää. Tiedossa on tapauksia, joissa au parin valitettua työoloista isäntäperhe karkottaa hänet perheestä ja käy läpi kaikki hänen henkilökohtaiset esineensä ja hankkiutuu eroon kaikista työsopimukseen liittyvistä asioista peittääkseen kaikki todisteet siitä, että au parilla on yhteyksiä perheeseen.

Bergenin yliopiston sosiologian laitoksen stipendiaatti Mariya Stoyanova Bikova lähti itse Bulgariasta Norjaan au pariksi vuonna 2002. Hän valmistelee väitöskirjaa filippiiniläisistä au pareista Norjassa ja käsittelee siinä muun muassa au pair -ohjelman seurauksia au pareille.

Mariya Stoyanova Bikovan mukaan filippiiniläisten au parien määrä on kasvanut huomattavasti Norjassa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Norjan suosio pysyy todennäköisesti suurena filippiiniläisten au parien keskuudessa. Norja on erityisen kiinnostava kohdemaahan au pareille, koska maassa saa korkeaa taskurahaa (5 200 Norjan kruunua ennen veroja), ilmaisen norjan kurssin ja matkakortin. Lisäksi perheen on hankittava vakuutus au parille. Lisäksi Norja ottaa vastaan henkilöitä, jotka ovat jo olleet au pareina muissa maissa. Tämä tarkoittaa käytännössä, että filippiiniläinen nainen, joka haluaa viipyä Euroopassa mahdollisimman pitkään, voi aloittaa muista au pareista vastaanottavista maista ja jatkaa sitten Norjaan.

Mariya Stoyanova Bikova kertoo, että Norjan au pair -järjestelmän haasteiden takia on pyritty parantamaan tiedotusta au parin ja isäntäperheen oikeuksista ja velvollisuuksista, mutta vaikuttaa siltä, että joitakin au pareja kohdellaan edelleen huonosti. Joissain tapauksissa au parit ovat joutuneet lisätöihin kuten esimerkiksi lastenhoitoon, mutta on ilmennyt vakavampiakin tapauksia, kuten seksuaalista hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa.

Oslon uuden Au Pair Centerin työ on osoittautunut hyväksi ja tärkeäksi sekä au parien ja isäntäperheiden tiedotuksen ja auttamisen että au pareille tarjottavien kurssien ja toiminnan osalta.

Mariya Stoyanova Bikova arvioi, että Pohjoismaissa au pair -järjestelmiin tulee kiinnittää enemmän huomiota isäntäperheiden ja au parien tiedottamiseksi niitä koskevista velvollisuuksista ja oikeuksista sekä järjestelmien väärinkäytön estämiseksi. Koska Norja on houkutteleva maa au pareille, on tärkeää huomata, että kesäkuussa 2010 filippiiniläisten matkustuskiellon kumoamisen jälkeen (*Ban on Deployment of Filipino au pairs to Europe vuodelta 1998*) on odotettavissa, että filippiiniläisten au parien määrä kasvaa entisestään.

Matkustuskiellon kumoaminen merkitsi myös tiettyjä lakimuutoksia, joiden seurauksena filippiiniläisten au parien on entistä kannattavampaa matkustaa esimerkiksi Norjaan, jossa saa paljon taskurahaa, kielikurssin sekä pakollisen sairaus- tai kuolintapausvakuutuksen. Toinen tärkeä lakimuutos oli, että kotimaassaan lapsesta hoivavastuussa oleva henkilö ei voi tulla au pariksi Norjaan. Tämä estää osaltaan sitä, että vanhemmat

Pohjoismaiden neuvosto

A 1619/välfärd

Tekijä(t):
Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva- Johanna Eloranta (sd), Karen J. Klint (S) ja Sonja Mandt (A)

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 14-00113-5

Pohjoismaiden neuvosto

A 1619/välfärd

Tekijä(t):
Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva- Johanna Eloranta (sd), Karen J. Klint (S) ja Sonja Mandt (A)

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 14-00113-5

lähtevät lastensa luota au pair -työhön. Lakimuutoksena seurauksena jotkut hoivavastuussa olevat kuitenkin jättävät ilmoittamatta lapsestaan hakiessaan lupaa matkustaa Norjaan. Tällaisessa tilanteessa au par on erityisen haavoittuvassa asemassa ja vaarassa joutua hyväksikäytön uhriksi.

Tanskassa ammattijärjestö FAO ja kirkon kotouttamispalvelu (KIT) seuraavat asiaa ja tukevat au pareja. Ne antavat juridista apua ja henkilökohtaista neuvontaa sekä järjestävät sosiaalista toimintaa.

Edelle esitetyn pohjalta Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva-Johanna Eloranta (sd.) ja Sonja Mandt (A) ehdottavat, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne laativat au pair -järjestelmiä koskevan tilanneraportin, joka toimisi au pair -järjestelmien ongelmiin liittyvän jatkotyön lähtökohtana.

että ne järjestävät konferenssin tavoitteena selvittää, valottaa ja tuoda esiin Pohjoismaiden au pair -järjestelmien ongelmia. Tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen au pair -järjestelmien parissa tehtävästä jatkotyöstä.

että ne pohtivat, laaditaanko au pair -järjestelmille pitkällä aikavälillä yhteispohjoismainen säännöstö. Edellä mainittujen kahden että-lauseen tavoitteena on osaltaan vaikuttaa arvioon siitä, onko pitkällä aikavälillä mahdollista saada aikaiseksi yhteinen säännöstö.

Akureyrissa 7. huhtikuuta 2014

Anders Karlsson (S)
Christer Adelsbo (S)
Christian Beijar (ÅSD)

Eeva-Johanna Eloranta (sd)
Karen J. Klint (S)
Sonja Mandt (A)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1619/välfärd

Tekijä(t):
Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Karen J. Klint (S) ja Sonja Mandt (A)

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 14-00113-5

Pohjoismaiden neuvosto

A 1619/välfärd

Tekijä(t):
Anders Karlsson (S), Christer Adelsbo (S), Christian Beijar (ÅSD), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Karen J. Klint (S) ja Sonja Mandt (A)

Käsittelijä:
Hyvinvointivaliokunta

Dnro 14-00113-5